

**Розробка
методологічних основ
«Нової історичної
науки»**

Засновники школи «Анналів»

Марк Блок

У 1929 році Марк Блок (1886 – 1944) та Люсьєн Февр (1878 – 1956) заснували журнал «Аннали соціальної та економічної історії (пізніше просто «Аннали»).

Люсьєн Февр

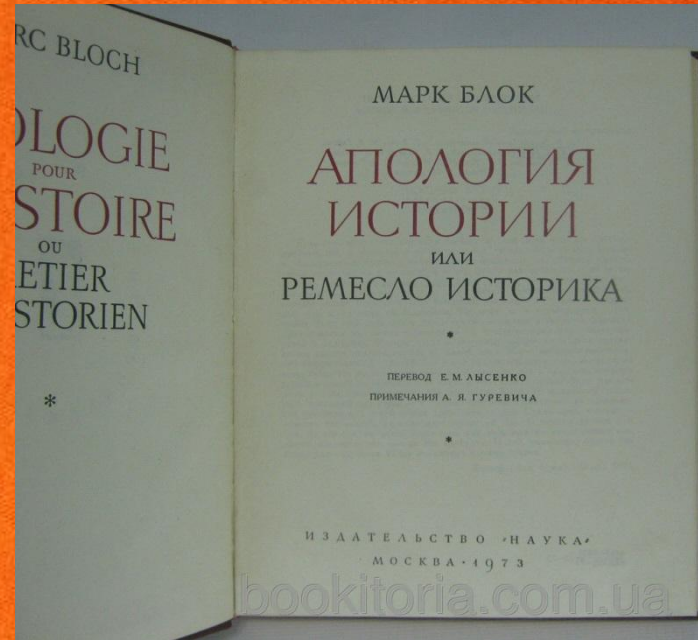
Марк Блок

Марк Леопольд Бенжамін Блок (6 липня 1886 – 16 червня 1944) – визначний французький історик, дослідник історії середньовічної Франції. Блок – соціальний історик, сфера його інтересів – аграрна історія, феодалний лад середньовічної Європи, але кінцева мета – дати комплексний аналіз суспільства. Саме тому він активно бажав об'єднати зусилля вчених різних спеціальностей на сторінках «Анналів».

«Апологія історії»

Предметом історичного дослідження за Блоком має бути людина в часі. На підставі цього він висуває і обґрунтовує поняття історичного часу, який має служити для міцної фіксації історичних подій у часі.

«Судити чи зрозуміти?»

Другою проблемою, яка розробляється Блоком є проблема історичного спостереження. Для нього минуле – це певна заданість, яку не можна змінити і сприйняття цього минулого безпосередньо не можливо. Тому історик пропонує і методи за допомогою яких найбільш якісно можна аналізувати історичні джерела, а також методи їх більш широкого аналізу.

Люсьєн Февр

Люсьєн Февр (22 липня 1878 – 26 вересня 1956) – французький історик. Один із засновників школи Анналів. Февр багато зробив для утвердження нових принципів історичного пізнання, присвятив свою творчість «боям за історію», за нову історичну науку – науку про людину, її ментальності, особливості її світосприйняття, про стереотипи мислення, почуття.

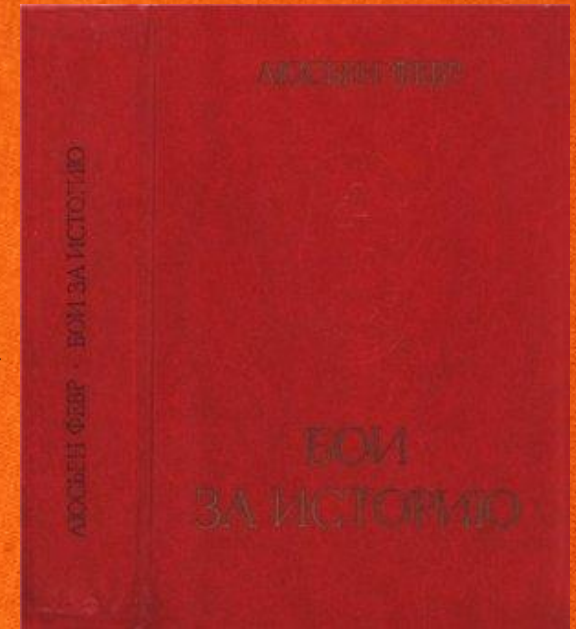

ЛЮСЬЄН ФЕВР
(1878–1956)

Погляди вченого

Ключові поняття Люсьєна Февра – «епоха» і «цивілізація». Загальний характер світосприймання, стиль життя, мова культури тощо не залежать від соціальних груп та індивідів, а задаються їм цивілізацією в цілому і певною епохою. Він запровадив у науці поняття «ментальність»,

що означає у нього та інших послідовників школи «Анналів» як умонастрій, так і масові психологічні установки й колективні уявлення. Ментальна сфера, на думку Февра, об'єднує всіх представників певної цивілізації та певної епохи. Ментальність – це сфера неусвідомленого, тож джерелами її вивчення мають бути всі результати людської діяльності: не тільки писані тексти, але й знаряддя праці, символічні ритуали, вірування й таке інше.

Принципи, з яких послідовно розвивалася вся теорія:

- уявлення про те, що об'єкт історичного дослідження конструюється в ході дослідження самим істориком
- переконання в тому, що основною формою вивчення (і написання) історії повинна бути історія «тотальна»

- Розуміння суспільства як цілісності (як взаємодію всіх трьох складових його елементів – економічної структури, соціальної організації, культури)
- Введення поняття ментальність

Соціологія

Економіка

Історія

**Соціальна
психологія**

Географія

Поклоніння «трьом ідолам» історії

**політична
історія
(історія
подій)**

**біографічна
історія
«героїв»**

**оповідальна
історія**

Друге покоління

Жорж Дюбі

Яскравими представниками Фернан Бродель

є:

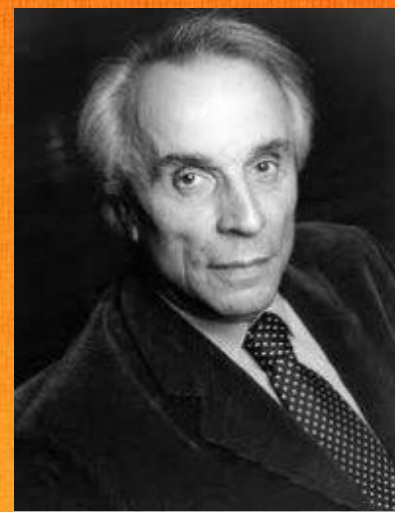
- Фернан Бродель
- П'єр Шону
- Жорж Дюбі
- П'єр Губер
- Ернест Лабрус
- Робер Мандрул

П'єр Губер

Робер Мандрул

Ернест Лабрус

П'єр Шону

Фернан Бродель

Фернан Бродель (24 серпня 1902 – 27 листопада 1985) – французький історик, представник школи Анналів, один із основоположників світ-системного аналізу. Після Другої світової війни активно працює в редакції журналу «Анналі», після смерті Марка Блока очолив кафедру історії в Колеж де Франс (1949).

Після смерті Люсьєна Февра в 1956 році Бродель очолив секцію VI (соціальні і економічні науки) Практичної школи вищих досліджень, а також став головним редактором журналу «Анналі», ставши беззаперечним лідером школи «Анналів» і вчителем практично всіх її подальших

Фернан
Бродель

«Щоб стати більш значимою, історії потрібно включити в себе інші гуманітарні дисципліни, наукам вже про людину, в свою чергу не обійтися без історичних даних»

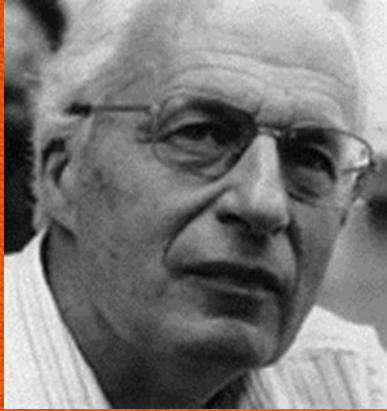
Погляди вченого

Він виводив історичний процес із сукупності структур дійсності (під структурами Бродель зрозумів географію, клімат, біосферу, родючість ґрунтів – те, що тисячоліттями мало змінюється). Для нього структури – це і духовний склад особистості, звичаї, менталітет і т. ін. Саме структури повсякденності дають можливість, на його думку дати конкретно-історичний зріз життя цивілізації.

За Ф. Броделем, тотальна чи «глобальна історія» – не обов’язково історія всесвітня, вона може бути і локальною, але це історія з різних точок спостереження, у всіх можливих ракурсах, «стереоскопічна», «об’ємна» історія, яка охоплює всі сторони життя суспільства. Він розробив уявлення про тернарну систему «культура–соціум–економіка», що дало змогу вдало поєднати формаційну та цивілізаційну теорії, структурував історичний час на довготривалий – історія цивілізацій, середньотривалий – в межах соціально-економічної формації, та короткотривалий – час політичної історії, що дало можливість залучати до аналізу як історію подій, так і біографістику.

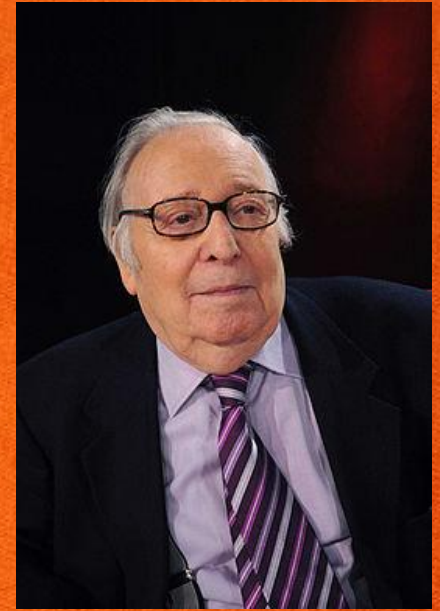
Третє покоління

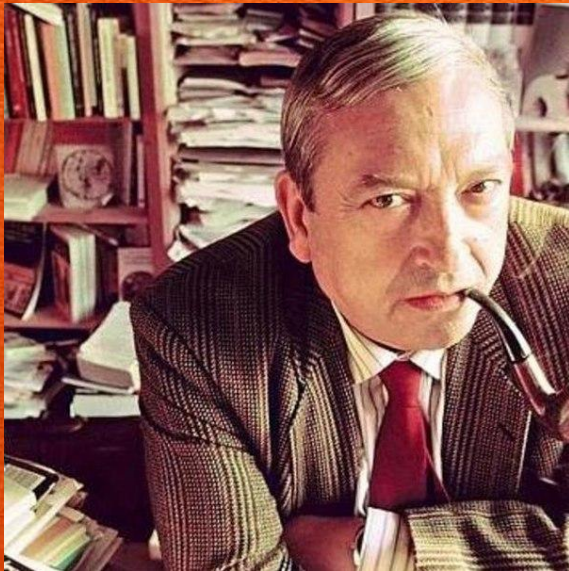
Філіп Арьєс

Яскравими представниками є:

- Філіп Арьєс
- Марк Ферро
- Жак Ле Гофф
- Еманюель Ле Руа Ладюрі
- П'єр Нора

Марк Ферро

**Жак Ле
Гофф**

**Еманюель Ле Руа
Ладюрі**

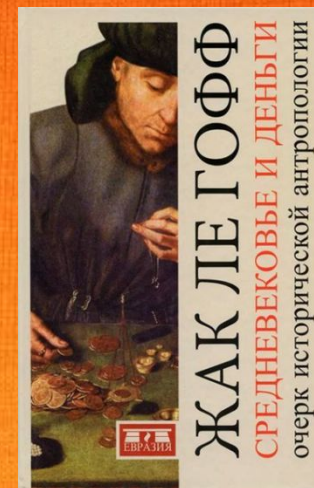

П'єр Нора

Третє покоління вирізняється особливою зацікавленістю питаннями колективної та індивідуальної свідомості в історії, що пов'язано з тогочасним впливом антропологічного структуралізму та постмодернізму в історичній науці. Вони звернули увагу на зміни в емоційній сфері життя людей, в стереотипах мислення, у формах світобачення, які теж були важливими факторами історичного процесу.

Моральні установки, системи цінностей, вірування і звичаї в різні історичні періоди дають цінний матеріал для історика, який реконструює картину минулого, враховуючи, що людину іншої доби, іншої культури потрібно «розшифрувати».

Четверте покоління

Бернар Лепті

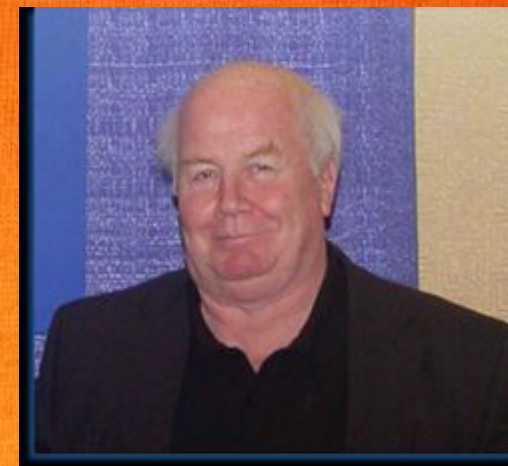
З наближенням 70-річного ювілею журналу «Аннали» серед істориків школи розгорнулася широка дискусія про подальші напрями роботи, в ході якої сформувалося четверте покоління школи «Анналів», яке в 1990-ті роки висунуло ідею так званої спеціальної історії ментальностей. Вона досліджує вплив колективної свідомості на індивідуальну. Одночасно наголошується на необхідності повернення до тернарної моделі «глобальної історії» Ф.Броделя.

Роже Шарт'є

Андре Бург'єр

Жак Ревельд

Б. Г. Могильницький так визначив внесок представників школи «Анналів»:

- 1) спростування неокантіанського поділу наук (на індивідуалізуючі і генеруючі) і розробка методологічних основ «нової історичної науки»;
- 2) подолання зневаги людським фактором, якому було відведене провідне місце і вивчався він з новаторських позицій (історія ментальностей);
- 3) «окремим історіям» протиставлялася «тотальна історія».

Дякую за увагу!!!